

Do třídy nastupuje dítě z náhradní rodinné péče. Jak jej přijmout a představit spolužákům?

Každý někde bydlí a každý má někde rodiče. Jen to kde se občas může poměrně zkomplikovat. Když do třídy přichází dítě se zkušeností z dětského domova vyrůstající aktuálně u pěstounů, je dobré jeho situaci dětem přiblížit a předejít tak možnému vyčlenění z dětského kolektivu. Dobrý učitel se snaží znát své děti celé, nejen prostřednictvím jejich prospěchu. Řada výukových textů navíc stále ještě pracuje s představou tradiční rodiny „tatínek, maminka, dvě děti a pejsek“, což je v dnešní společnosti již téměř výjimka. Je proto dobré zajímat se o souvislosti péče, ve které mohou děti vyrůstat a v rámci mezí se též co nejlépe seznámit s příběhem dítěte, které do třídy přichází. Cílem je dítěti věnovat zvláštní pozornost, která ale nepovede k jeho stigmatizaci nebo vyčlenění z kolektivu. Co může učitel nebo výchovný poradce udělat?

• Mluvit s dětmi o všem, co se v rodinách může dít

Na příkladech fiktivních dětí je možné otvírat při vhodných příležitostech témata různých podob dnešních rodin, předsudků, společenských dogmat. Téma dětí, které nemohou žít ve vlastní rodině, a téma náhradních rodin zvyšuje nejen sociální citlivost dětí, ale také přispívá k přijetí skutečnosti, že kdokoliv může kdykoliv potřebovat pomoc a je normální si o ní říct.

• Sejit se s dítětem a s pěstouny

Ještě před nástupem dítěte do školy je vhodné sejit se společně s dítětem jeho pěstouny a probrat, jak doma situaci pojmají a jak o ní mluví. Co by dítě chtělo o sobě říct, jestli chce podporu ve vysvětlování své situace spolužákům.

• Pozorně naslouchat a zaznamenat si důležité věci

Rodinné detaily je užitečné si poznamenat. Paměť je zrádná a plést se v takto citlivé situaci se nevyplácí. Zároveň se poznámky budou hodit nejen pro klíčové pochopení situace dítěte samotného, ale i pro práci s jeho spolužáky. Nikdy nebudeme vědět všechno a nemůžeme proto vyloučit, že se dotkneme skrytého traumatu dítěte, ale i v takové chvíli funguje nejlépe upřímnost a otevřenost. To platí u všech dětí.

• Představit dítě

Představit dítě je vhodné formou, jakou si samo přeje. Některé děti mohly být ve své minulosti vystaveny nepříjemným situacím například v kolektivu ústavu nebo na úřadech a nestojí o zvláštní pozornost, jiné naopak ocení vlastní pocit důležitosti, který jim doposud nikdo nedopřál. Představení dítěte by mělo usnadnit přijetí dítěte do kolektivu. Přitom nesmíme zapomenout ani na další učitele a vychovatele, kteří by měli též mít možnost získat o dítěti informace, které samo chce.

Povíme si o Beatce

Beatce je šest let a už rok bydlí se svými pěstouny Hankou a Lukášem v bytě v Ústí nad Labem. Někdy jim říká mamí a tatí, ale jindy je zase oslovuje jmény. Zatímco Beatka je coby Romka snědá a černovlasá, Hanka je blondýna a Lukáš má pleť světlou a hnědé vlasy. Když jdou její pěstouni do práce (Hanka učí na vysoké škole a Lukáš je manažer v energetické firmě), chodí Beatka do školy. Když nikam nemusí, všichni rádi sportují.

Beatka má jako většina dětí dvě babičky a dva dědečky. Za babičkou Jiřinkou a dědou Petrem (ti jsou od Hanky) jezdí na prázdniny a víkendy do Podkrkonoší, kde oni bydlí. Druzí prarodiče – babička Maruška a dědeček Martin – žijí v Ústí a mohou ji vyzvedávat třeba z kroužků, když pěstouni nemohou.

Beatka chodí cvičit gymnastiku. Moc ráda skáče přes švihadlo. Taky se učí hrát na klavír. Moc ji to baví.

Beatka je moc ráda, že má Hanku a Lukáše, ale také by chtěla být se svými původními rodiči. Ví ale, že to nejde, protože se o ni nemohou starat.

Alespoň může slavit dvoje narozeniny. První má jako ostatní spolužáci v den, kdy se narodila, druhé v den, kdy přišla k Hance a Lukášovi. To pak pozve celou třídu a zahrají spolužákům divadelní představení o tom, jak se Beatka k Hance a Lukášovi dostala.

Ještě má ráda Vánoce. Hodně se těší na dárky a taky, že budou všichni pohromadě. Jezdí k babičce a dědovi do Podkrkonoší. Dlouhá cesta rychle uteče, protože si Hankou a Lukášem pořád zpívají a povídají.

Ráno, když ještě všichni spí, se s dědou vždycky vypraví do lesa. Děda byl myslivec a dokáže Beatce o lese a zvířátkách povídat tak zajímavě, že na vše zapomene. Někdy jdou i s Majdou, to je dcera Hančina bratra, a to pak pořád pobíhají a házejí po sobě šišky. Na povídání pro samy smích není čas.

Jindy se jí ale vůbec nechce vstávat, když je víkend, přeleze z postýlky ve svém pokojíku do postele Hanky a Lukáše. Povídají si tam a plánují, co podniknou. Je to její asi nejoblíbenější místo u nich doma. Pak má ještě moc ráda svůj pokojík vymalovaný zeleně s růžovým zařízením. Připadá si v něm jako víla na louce. A ještě jejich velký jídelní stůl, u kterého se denně scházejí. Beatka si tam nejraději dělá úkoly, když táta s mámou pracují na počítači nebo vaří...

Takto může učitel/ka postupně složit příběh dítěte z náhradní rodinné péče a mnoho se o něm a jeho pocitech dozvědět. Pracovat pak s informacemi dál ve třídě je možné různými způsoby. Jednu z cest ukazují pracovní listy, které je možné získat společně s dalšími informacemi o náhradní rodinné péči na www.pravonadetsvi.cz.

Počet dětí žijících v NRP

